

תהליך הערכה ואיתור תלמידים בתכנית א.י.ל – מחוון למורה

למורה: מחוון זה מטרתו לארגן את המידע הרלוונטי לכל תלמיד הלוקח חלק בתכנית (במסגרת כיתתית בכיתה ז') במטרה לדייק תכנית תערבות עבורו, לבדוק את מידת השינוי בתחומים השונים בעקבות ההתערבות ובהתאם לכך לגבש המלצות לגבי המשך התערבות. תהליך האיתור והערכה יתבצע עם קליטת התלמידים בכיתה ז' ויתבסס על כל המידע הקיים על התלמיד: רקע התפתחותי, רקע לימודי, תהליכי התערבות לאורך השנים בתחום הלימודי ובתחומים אחרים, גליונות ציונים, חוות דעת מורים, סיכום שיחות אישיות/שיחות הורים ודיווח ונתונים אודות תגובת התלמיד להתערבות הכיתתית - מידת השינוי בתפקודי לומד בעקבות ההתערבות והמלצות הצוות החינוכי לגבי המשך. במהלך שנת העבודה יש לאסוף את המידע הבא הנוגע לתחום הלימודי, המשפחתי והרגשי/חברתי:

תחום לימודי

- האם התלמיד מקבל עזרה לימודית אינדיווידואלית/קבוצתית בביה"ס, או מחוץ לשעות ביה"ס.
- האם עבר אבחון מסוג כלשהו, אם כן -איזה אבחון, מתי ומה תוצאותיו.
- האם הוגדר כבעל לקויות למידה/הפרעת קשב וריכוז.
- הישגים לימודיים במקצועות השונים (פערים).
- רמת המוטיבציה הלימודית.
- תפקוד תלמידאי (מגיע לביה"ס, מכין ש"ב, נכנס לשיעורים, נכנס בזמן לשיעורים, התנהגות בזמן השיעורים וכו'). *יש לצרף גליונות ציונים של התלמידים.

תחום משפחתי

- האם לביה"ס יש קשר יציב וקבוע עם ההורים/הדמויות המשמעותיות של התלמיד.
- מה מידת שיתוף הפעולה של ההורים עם בית הספר ושל בית הספר עם ההורים.
- האם ההורים מגיעים בקביעות לימי/אספות הורים בבית הספר.
- מה ידוע על הקשר בין התלמיד והוריו.
- האם ידועים פרטים מיוחדים על המשפחה המשפיעים על תפקודה בימי שיגרה.

תחום רגשי/חברתי

- איכות/תדירות האינטראקציות של התלמיד עם בני גילו.
- האם ידוע על קשיים התנהגותיים מחוץ לשעות ביה"ס.
- האם מקבל עזרה ותמיכה בתחום הרגשי.
- מידת האקטיביות והיוזמה של התלמיד בבקשת עזרה ותמיכה מהצוות.

כל הזכויות שמורות ליחידה ללקויות למידה והפרעות קשב, המרכז הבינתחומי הרצליה

- עד כמה מודע לקשייו.
- קבלת סמכות מבוגר.
- האם עובד בשעות שלאחר ביה"ס.
- חוגים מיוחדים/כישרונות.

בנוסף, יש לבחון את רמת התפקוד של כל תלמיד דרך התייחסות לקטגוריות הבאות. יש לתת את הדעת במקרים בהם יש הנמכות בתפקודים ספציפיים בתוך הקטגוריות השונות ובמקרים בהם הקטגוריות מונמכות באופן יחסי לאחרות.

סדר, התארגנות וניהול זמן

- האם התלמיד מתקשה לארגן באופן תקין את הכתיבה בדף (בתוך שורה, שוליים, רווח)?
- האם התלמיד מתקשה להעתיק מהלוח (אם כן, מדוע)?
- האם התלמיד מתקשה בעמידה במטלות בזמן מוגדר (בשיעור, במבחן ובהכתבה)?
- האם התלמיד מתקשה להתארגן לשיעור (הוצאת חפצים מהתיק וארגונם)?
- האם התלמיד מאחר לשיעורים?

ויסות רגשי

- האם התלמיד מתקשה להביע רגשות בצורה ברורה (קשה לדעת מתי הוא שמח, עצוב, כועס)?
- האם התלמיד מגיב באופן לא פרופורציונאלי לציונים, מבחנים, יחסים עם חברים?
- האם התלמיד משנה מצבי רוח ללא סיבה הנראית לעין?
- האם התלמיד מתקשה בהבעת רגשות באופן מילולי/ לא מילולי?

תפקוד תלמידאי

- האם התלמיד מתקשה בהכנת שיעורי בית
- האם התלמיד נעדר משיעורים לעיתים קרובות
- האם התלמיד בעל מוטיבציה מועטה ללימודים
- האם התלמיד ממעט בהשתתפות פעילה בכיתה
- האם התלמיד מתקשה לסגל לעצמו דרכים יעילות ללמידה

תפקוד רגשי/חברתי

- האם התלמיד מתקשה להגיב בצורה מתאימה ומסתגלת למצבי קושי ותסכול (בכי, תוקפנות וכו')?
- האם התלמיד לא מקשיב לדברי הזולת?
- האם התלמיד מתקשה לפרש נכון מצבים חברתיים ?
- האם התלמיד בעל דימוי עצמי נמוך?
- האם התלמיד דחוי על ידי הילדים ?
- האם התלמיד מתבודד?
- האם התלמיד מציק לילדים ?
- האם התלמיד מכה ילדים ?
- האם התלמיד מתקשה ליצור קשר עם מבוגרים ?
- האם התלמיד מתקשה ליצור קשר עם ילדים ?
- האם התלמיד מתקשה לפתור בעיות בכוחות עצמו?
- האם התלמיד מתקשה להיעזר בילדים אחרים או במבוגרים?

התנהגות

- האם התלמיד מתקשה להתמיד בהקשבה במהלך השיעור?
- האם התלמיד מתקשה לשמור על כללי התנהגות מקובלים?
- האם התלמיד מפריע (אם כן, צייני/י איך)?
- האם התלמיד נראה מנותק במהלך השיעור?
- האם התלמיד מוסח בקלות על ידי גירויים סביבתיים?
- אם התלמיד עסוק בעניינים אחרים (אילו)?
- האם התלמיד בעל תנועות יתר- תיפוף באצבעות, נדנדוד רגליים, ישיבה לא שקטה על הכיסא?
- האם התלמיד מתפרץ לדברי אחרים?
- האם התלמיד מתקשה להמתין לתורו?
- האם התלמיד מתקשה בפעילויות הדורשות ישיבה ממושכת (נטייה לקום שלא בזמן)?
- האם התלמיד מרבה לדבר בזמן שיעור?

להשלמת התהליך, מצורפים נספחים אותם ניתן למלא על תלמידים בכיתה, בהתאם לשיקול הדעת של המורה/הצוות החינוכי. הנספח הראשון מאפשר מיפוי מסודר של המועמדים לאיתור והנספח השני מאפשר הבנה טובה יותר על התחום הרגשי/חברתי דרך שאלון לבדיקת המיומנויות.

נספחים – כלים לביצוע תהליך האיתור

**טופס מיפוי כיתתי לתלמידים המועמדים לעבודה קבוצתית בתכנית אני יכול להצליח (א.י.ל.)
בכיתות ח'-ט'**

שנת לימודים _____ תאריך _____ שם ביה"ס _____
כיתה _____ שם המחנך/ת _____

שם התלמיד	מאיזו כיתה הגיע? קטנה/ גדולה	מצב משפחתי (נשואים, גרושים, פרודים)	מצב כלכלי בבית (נמוך, בינוני, גבוה)	תאור מצב התנהגו תי	האם קיים אבחון נוירולוגי/ דידקטי/ פסיכולוגי/ פסיכודידיקטי / אחר	קשיים לימודיים	הערות

שאלון לבדיקת מיומנויות חברתיות ולימודיות של התלמיד **

מועד : תחילה / סוף שנה

תאריך : _____

<p>מידע על התלמיד:</p> <p>שם פרטי: _____ משפחה: _____</p> <p>בית ספר: _____ ישוב: _____</p>
--

<p>מידע על המורה:</p> <p>שם: _____ משפחה: _____ תפקיד _____</p> <p>מין: ז / נ כמה זמן הנך מכיר/ה התלמיד/ה _____</p>
--

לפניך רשימת פריטים, המתייחסים למיומנויות חברתיות ולימודיות של הילד במהלך החודשיים האחרונים.

סמני באיזו תדירות מבצע התלמיד את ההתנהגות המתוארת :

אם התלמיד אף פעם לא נוהג כך - סמני 0

אם התלמיד נוהג כך לעיתים רחוקות – סמני 1

אם התלמיד נוהג כך לעיתים קרובות – סמני 2

אם התלמיד נוהג כך כמעט תמיד – סמני 3

חלק א' – מיומנויות חברתיות

כמעט תמיד	לעיתים קרובות	לעיתים רחוקות	אף פעם		
3	2	1	0		
3	2	1	0	מבקש/ת עזרה ממבוגרים	1
3	2	1	0	נענה להוראותיך	2
3	2	1	0	מנסה לנחם אחרים	3
3	2	1	0	מבקש בנימוס	4
3	2	1	0	מערער לגבי כללים שעשויים להיות בלתי הוגנים	5
3	2	1	0	מתנהג יפה גם כשלא משגיחים עליו	6
3	2	1	0	מסיים משימותיו מבלי להפריע לאחרים	7
3	2	1	0	סולח לאחרים	8
3	2	1	0	מתיידד בקלות	9
3	2	1	0	מגיב טוב ליוזמה של אחרים להצטרף למשחק או לפעילות	10
3	2	1	0	עומד על דעתו כשמתייחסים אליו באופן לא הוגן	11
3	2	1	0	משתתף כראוי ובאופן מתאים בכיתה (לא מתפרץ, ממתין לתורו)	12
3	2	1	0	מרגיש רע (למשל: עצב או רחמים) כשהאחרים בסביבתו עצובים	13
3	2	1	0	מדבר בטון דיבור מתאים	14
3	2	1	0	משתף אחרים כשיש לו בעיה או קושי	15
3	2	1	0	לוקח אחריות למעשיו	16
3	2	1	0	שם לב להוראותיך	17
3	2	1	0	מפגין נחמדות לאחרים כשהם במצב רוח רע	18
3	2	1	0	יחסי הגומלין שלו עם ילדים אחרים הנם טובים	19
3	2	1	0	שומר על תור במהלך השיחה	20
3	2	1	0	נשאר רגוע כאשר מתגרים בו	21

כל הזכויות שמורות ליחידה ללקויות למידה והפרעות קשב, המרכז הבינתחומי הרצליה

3	2	1	0	מתנהג באחריות כשנמצא/משחק/עובד עם אחרים	22
3	2	1	0	מצטרף באופן הולם לפעילויות גם לאחר שהן התחילו	23
3	2	1	0	אומר "תודה"	24
3	2	1	0	מבטא רגשותיו כאשר מטעים אותו (למשל נותנים לו הוראות או הנחיות שגויות).	25
3	2	1	0	נזהר כששתמש בחפצים שאינם שייכים לו	26
3	2	1	0	מתעלם מבני כיתתו כשהם מפריעים	27
3	2	1	0	נחמד לאחרים כשהם מרגישים רע או במצב רוח רע	28
3	2	1	0	מזמין אחרים להצטרף לפעילויות	29
3	2	1	0	שומר על קשר עין בזמן שיחה	30
3	2	1	0	מקבל ביקורת מבלי להתרגז	31
3	2	1	0	מתייחס בכבוד לרכוש של אחרים	32
3	2	1	0	משתתף במשחקים ופעילויות קבוצתיות	33
3	2	1	0	משתמש בשפה נאותה גם כשהוא עצבני	34
3	2	1	0	מגן על אחרים כשהם מקבלים יחס לא-הוגן	35
3	2	1	0	פותר היטב מצבים בהם יש חילוקי דעות בינך לבינו	36
3	2	1	0	נשמע לחוקי הכיתה	37
3	2	1	0	מראה דאגה ואכפתיות לאחרים	38
3	2	1	0	יוזם שיחות עם בני גילו	39
3	2	1	0	משתמש במחוות גוף מתאימות ביחסי הגומלין עם אחרים	40
3	2	1	0	מגיב באופן הולם כאשר דוחפים או מכים אותו	41
3	2	1	0	ממלא את חלקו באופן אחראי, בעבודה קבוצתית	42
3	2	1	0	מציג עצמו בפני אחרים	43
3	2	1	0	מתפשר במצבי עימות וחוסר-הסכמה	44
3	2	1	0	אומר דברים נחמדים על עצמו מבלי להשוויץ	45
3	2	1	0	נשאר רגוע בעת חוסר-הסכמה עם אחרים	46

חלק ב' - PB

3	2	1	0	פועלת מבלי לחשוב	47
3	2	1	0	עסוק/ה יתר על המידה בחלקים של חפצים	48
3	2	1	0	מתנהג/ת בבריונות כלפי אחרים	49
3	2	1	0	נעשה עצבני/מוטרד כשישם שינויים בשגרה	50
3	2	1	0	מתקשה להמתין לתורו	51
3	2	1	0	עושה דברים כדי להפחיד אחרים	52
3	2	1	0	זז ומתנועע יתר על המידה	53
3	2	1	0	יש לו תנועות סטריאוטיפיות (חוזרות ונשנות ללא מטרה, כגון: נענוע של הגוף, נפנופי ידיים, הטחת ראש)	54
3	2	1	0	מאלץ אחרים לפעול כנגד רצונם	55
3	2	1	0	נסוג מקשר עם אחרים, מעדיף להיות לבד	56
3	2	1	0	יש לו התקפי זעם	57
3	2	1	0	לא מאפשר לאחרים להצטרף למעגלים חברתיים בהם פעיל	58
3	2	1	0	מתפרץ או עוצר פעילויות קבוצתיות	59
3	2	1	0	חוזר על אותו הדבר שוב ושוב	60
3	2	1	0	מתנהג בתוקפנות כלפי אנשים או חפצים	61
3	2	1	0	נבוך בקלות	62
3	2	1	0	מרמה במשחקים או פעילויות	63
3	2	1	0	מתנהל באופן מבודד	64
3	2	1	0	לא קשוב	65
3	2	1	0	יש לו טקסים או ביטויי התנהגות חוזרים ונשנים שאינם תפקודיים	66
3	2	1	0	רב עם אחרים	67
3	2	1	0	אומר דברים רעים על עצמו	68
3	2	1	0	לא מציית לחוקים ובקשות	69
3	2	1	0	בעל אנרגיה נמוכה או נראה מנומנם ורדום	70

כל הזכויות שמורות ליחידה ללקויות למידה והפרעות קשב, המרכז הבינתחומי הרצליה

3	2	1	0	דעתו מוסחת בקלות	71
3	2	1	0	משתמש במחוות גוף מוזרות במהלך יחסי הגומלין שלו	72
3	2	1	0	מתחצף למבוגרים	73
3	2	1	0	מתנהל באופן עצוב או דיכאוני	74
3	2	1	0	משקר או לא אומר את האמת	75
3	2	1	0	מתנהג באופן חרד עם אחרים	76

חלק ג' - יכולות לימודיות (מתאים לגילאי הגן עד כיתה יב')

הפריטים הבאים מתייחסים להישגים הלימודיים של התלמיד בכיתתך. השווה תלמיד זה עם ילדים אחרים באותה הכיתה.

דרג את כל הפריטים בסולם של 1-5. הקף בעיגול את המספר המייצג את שיפוטך :

- 1 - מציין את הביצוע הנמוך ביותר (10% מהתלמידים הנמוכים ביותר בהישגיהם בכיתה)
- 2 - מציין ביצוע נמוך יחסית לממוצע (בטווח 20% מהתלמידים הנמוכים בהישגיהם בכיתה)
- 3 - מציין ביצוע בינוני או ממוצע (בטווח 40% מהתלמידים)
- 4 - מציין ביצוע גבוה יחסית לממוצע (בטווח 20% מהתלמידים הגבוהים בהישגיהם בכיתה)
- 5 - מציין את הביצוע הגבוה ביותר (10% מהתלמידים הגבוהים ביותר בהישגיהם בכיתה)

גבוה		נמוך
ביותר	ממוצע	ביותר
(10%)	(40%)	(10%)

77. בהשוואה לילדים אחרים בכיתתו, התפקוד

1 2 3 4 5

הלימודי הכולל של התלמיד הנו :

78. בקריאה, כיצד מדורג התלמיד בהשוואה

1 2 3 4 5

לתלמידים אחרים?

79. בחשבון, כיצד מדורג התלמיד בהשוואה

1 2 3 4 5

לתלמידים אחרים?

80. במונחים של הרמה המצופה לגילו,

כל הזכויות שמורות ליחידה ללקויות למידה והפרעות קשב, המרכז הבינתחומי הרצליה

5	4	3	2	1	מיומנויות הקריאה של תלמיד זה הן :
					.81 . במונחים של הרמה המצופה לגילו,
5	4	3	2	1	מיומנויות המתמטיקה של תלמיד זה הן :
					.82 . מידת הרצון הכולל של תלמיד זה להצליח
5	4	3	2	1	בלימודים הנה :
					.83 . בהשוואה לילדים אחרים בכיתתו, התפקוד
5	4	3	2	1	האינטלקטואלי של תלמיד זה הנו :

**שאלון להערכת מיומנויות חברתיות ("מה עושים?") - Rating Social Skills Improvement System

– Scales (SSIS-RS)

Gresham, F. M., Elliott, S. N., & Kettler, R. J. (2010). Base Rates of Social Skills Acquisition/Performance Deficits, Strengths, and Problem Behaviors: An Analysis of the Social Skills Improvement System—Rating Scales. *Psychological Assessment*, 22, 809–815.

השאלון תורגם לעברית ונבחן במחקר חלוץ, על ידי פרופ' אל יגון.